

UITSPRAAK REGIONALE KLACHTENCOMMISSIE MIDDEN - NEDERLAND
20 juni 2022 (mondelinge uitspraak 14 juni 2022)

Zitting: 14 juni 2022 te Amersfoort
De commissie bevindt zich in de Brink op het terrein van...
De mondelinge behandeling heeft via beeld -en geluidsverbinding plaatsgevonden

Klachtnummer: KC 2022 – 042

1. De klacht

De klachtmelding vermeldt de volgende klacht:

De klacht van klager richt zich tegen de aanzegging tot het verlenen van verplichte zorg door het toedienen van medicatie.

Er is volgens klager geen sprake van een psychotische stoornis.

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 9 juni 2022 heeft de commissie de klacht van klager ontvangen. Klager heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Op 9 juni 2022 zijn aangeklaagde en de overige betrokkenen, zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klager in kennis gesteld.
- Klager heeft een schorsingsverzoek ingediend.
- Op 9 juni 2022 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting van 14 juni 2022.
- De commissie heeft van aangeklaagde op 14 juni 2022 een schriftelijke reactie op de klachtmelding ontvangen.
- De hoorzitting heeft op 14 juni 2022 plaatsgevonden. Dezelfde dag is de beslissing, zie punt 7, aan klager, aangeklaagde en de pvp medegedeeld (telefonisch en voor zover mogelijk per e-mail).

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

2.3. Schorsingsverzoek

Klager heeft bij zijn klachtmelding tevens een schorsingsverzoek ingediend ten aanzien van de uitvoering van de beslissing tot het toedienen van medicatie in het kader van het verlenen van verplichte zorg zoals bedoeld onder punt 1, zie hierboven.

De psychiater heeft de ambtelijk secretaris telefonisch meegedeeld dat er geen medisch zwaarwegende redenen zijn om de verplichte medicatie niet op te schorten tot het moment van zitting.

Het toewijzen van het verzoek is aan alle betrokkenen meegedeeld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klager is geboren op ... en heeft een psychiatrische voorgeschiedenis. Hij is sinds december 2015 in behandeling bij ... na een jarenlange (tientallen) behandeling bij het ... en in België. Klager is gediagnosticeerd met een bipolaire I stoornis, rapid cycling. Klager wordt op 3 juni 2022 met een lopende zorgmachtiging opgenomen vanwege oplopende problemen in zijn omgeving en thuissituatie. Er is sprake van een manisch psychotische ontregeling na het staken van de medicatie.

Op 22 februari 2022 heeft de rechtbank Midden-Nederland, locatie Utrecht, een zorgmachtiging verleend tot en met 22 augustus 2022, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding het toedienen van medicatie is toegewezen.

Op 7 juni 2022 heeft de zorgverantwoordelijke klager onderzocht en op 7 juni 2022 is de voorgenomen beslissing met hem besproken.

Op 7 juni 2022 wordt aan klager de informatie over het verlenen van verplichte zorg door de geneesheer-directeur overhandigd.

Op 7 juni 2022 wordt de beslissingsbrief aan klager overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging.

De zorgverantwoordelijke stelt in de brief van 7 juni 2022 dat de volgende verplichte zorg zal worden gegeven: het toedienen van medicatie, vanwege een manische psychose met geluidsoverlast in de thuissituatie en agressie incidenten naar derden. Ernstig nadeel bestaat uit de op dit moment sterk verminderde controle over de stemming waarop klager zeer explosief boos kan worden en agressie laat zien, zowel verbaal als gericht op materiaal. Er is geen sprake van vrijwilligheid. Doelmatigheid: met medicatie wordt de manische psychose behandeld en zal het ernstig nadeel afnemen. Het gedrag van klager leidt als gevolg van een psychische stoornis tot ernstig nadeel. Verplichte zorg is het uiterste middel. Er zijn geen mogelijkheden voor zorg op basis van vrijwilligheid, geen minder ingrijpende alternatieven die het beoogde effect hebben. Het verlenen van verplichte zorg is evenredig gelet op het doel en het is redelijkerwijs te verwachten dat de verplichte zorg effectief zal zijn.

4. Toelichting van klager

Klager heeft ter zitting een toelichting op zijn klacht gegeven; deze wordt hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klager gaat antwoordt hij dat het naar omstandigheden goed met hem gaat. Hij vertelt met medicatie te zijn gestopt, omdat hij dit niet nodig heeft. Klager zegt dat hij zijn eerste psychose heeft gehad toen hij negentien jaar was. Hij heeft langdurig Lithium gebruikt, waar hij heel lang effect van heeft gehad. In 2010 gebruikte klager drie stabilisatoren, die hij onder begeleiding heeft afgebouwd in verband met de bipolaire stoornis die in 1993 is gediagnosticeerd. Klager vertelt dat in zijn familie depressies voorkomen, met name noemt hij

zijn opa, die als gevolg van de oorlog een depressie heeft gehad. Klager zegt dat hij zelf zeker geen bipolaire stoornis met manische trekken heeft, maar dat de spanning bij hem door een burn-out komt. Klager zegt dat hij er geen spijt van heeft dat hij vrijwillig is opgenomen omdat hij tot rust wil komen.

Gevraagd hiernaar antwoordt klager dat hij het totaal niet eens is met wat dhr. A. zegt. Het psychotisch beeld komt volgens hem doordat hij op een gesloten afdeling zit en daar niet tot rust kan komen. Zijn groep ontwrichtend gedrag is daarvan de wisselwerking. Op de vraag of klager zijn agressief en grensoverschrijdend gedrag gerechtvaardigd vindt of dat hij hier spijt van heeft antwoordt hij dat hij nooit denigrerende opmerkingen maakt richting de verpleging en dat hij bewondering voor hen heeft. Als voorbeeld van zijn gedrag noemt klager dat hij de dag ervoor de nachtdienst hielp met het ontbijt maken en dat er iemand van de dagdienst kwam die de tafel ging schoonmaken en klager naar zijn kamer stuurde. Klager zegt dat hij door deze twee totaal verschillende opdrachten overstressed raakt en dan bijvoorbeeld met een deur gaat smijten.

Gevraagd naar zijn toekomst antwoordt klager dat hij in een woning van de Koning woont. Het is voor hem ook bizar. Hij vertelt dat hij iedere maandag, woensdag en vrijdag met Amalia, de toekomstige Koningin, mag bellen, die hij in december in Val Thorens voor het eerst heeft ontmoet. Hij zegt dat zij over twaalf of dertien jaar zullen trouwen. Klager vertelt dat hij biseksueel is en dat Amalia nu getrouwd is en twee kindjes heeft. Ze is eigenlijk ouder dan dat ze in de media naar voren wordt gebracht. Hij zegt dat hij zich in de inner circle van Baarn bevindt, waar hij vroeger al op het bordes stond en dat alles in kannen en kruiken is. Hij heeft zijn penthouse te koop staan en zegt dat hij in Zuid-Duitsland gaat wonen, waar hij meer privacy heeft.

Gevraagd of klager alles heeft kunnen zeggen wat hij heeft willen zeggen en of er goed naar hem is geluisterd antwoordt hij dat hij de klacht wil uitbreiden met een klacht over de opname. Klager zegt dat hij nooit iemand met disrespect behandelt, maar dat hij onrustig wordt van mensen die continu achter hem aanlopen.

Gevraagd of de pvp nog iets wil toevoegen antwoordt zij dat zowel de vader als de verdere familie zich niet vinden in het vastgesteld psychotisch beeld van klager. Zijn gedrag komt voort uit zijn karakter en niet uit een psychose. Het ernstig nadeel is overtrokken.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

Ter zitting heeft aangeklaagde verweer gevoerd; dit wordt hier onder samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. A. dat er sprake is van een langer durende onrust en meldingen van overlast in de buurt voortkomend uit een manische psychose met dreigende agressie naar derden. De Lithium die klager lang heeft ingenomen werkte goed, maar door hiermee te staken is er ontregeling opgetreden er zijn de problemen ontstaan. In de kliniek is er sprake van groep ontwrichtend gedrag. Klager is geagiteerd, agressief en snel prikkelbaar. Hij is ontremd in uitspraken, slaat, schreeuwt en scheldt. Medicatie is effectief om de stemming van klager te stabiliseren en de psychose te verminderen. Dhr. A. overweegt om over te gaan tot het dagelijks indienen van olanzapine. Er wordt nog niet gesproken over een depot.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. A. dat het onvoldoende lukt om alternatieven als intensieve begeleiding in te zetten. Het aanspreken op zijn ontwikkeld gedrag lukt zonder medicatie niet.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. A. dat het slaapritme van klager gestoord is en hij in de nacht vier tot vijf uur slaapt. Hoewel klager zegt dat hij een nachtmens is, is de slaap volgens dhr. A. onvoldoende. Eten en voeding is normaal en zonder afwijking. Op de vraag naar het energie niveau van klager antwoordt dhr. A. dat klager in gesprek aangeeft dat hij gaat trouwen met Amalia en op Paleis Soestdijk gaat wonen hetgeen volgens hem duidt op een psychotisch beeld.

Gevraagd naar het perspectief antwoordt dhr. A. dat de eerste stap de terugplaatsing van klager naar zijn eigen regio is en die stap afhangt van de bereidheid tot het innemen van medicatie. Als klager goed is ingesteld op de medicatie en deze effectief werkt is vervolgens een terugkeer naar zijn eigen woning mogelijk.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de inhoud van de klachtmelding en wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie stel voorop dat de aanvullende klacht over de opname die op de hoorzitting door de pvp wordt gemeld niet aan de orde zal komen, omdat deze klacht niet is opgenomen in de klachtmelding en derhalve voorbereiding en bestudering niet mogelijk is.

De commissie heeft bij de klacht de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechtbank op 22 februari 2022 toegewezen zorgmachtiging en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvggz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer- directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvggz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie stelt vast dat de rechtbank op 22 februari 2022 een zorgmachtiging heeft verleend en dat de rechtbank in haar beschikking kennelijk tot de overtuiging is gekomen dat er bij klager sprake is van een geestelijke stoornis in de zin van de Wvvggz.

Klager heeft hier tegenovergesteld dat bij hem geen sprake is van een psychische stoornis, althans dat er geen sprake is van een manische psychose. De commissie heeft daarom allereerst na te gaan of er sprake is van een psychische stoornis zoals bedoeld in de Wvggz.

De commissie stelt vast dat de rechtbank op 22 februari 2022 een zorgmachtiging heeft verleend en dat de rechtbank in haar beschikking kennelijk tot de overtuiging is gekomen dat er bij klager sprake is van een geestelijke stoornis in de zin van de Wvggz.

Verder stelt de commissie vast dat klager bij de beoordeling door de rechtbank van het verzoek tot het verlenen van een zorgmachtiging niet om een second opinion heeft verzocht; althans dit is de commissie niet gebleken.

De commissie ziet, gelet op het bovenstaande en op de presentatie van klager ter zitting geen redenen om aan de beoordeling ter zake te twijfelen en is daarom van oordeel dat voldoende aannemelijk is dat er bij klager sprake is van een geestelijke stoornis zoals bedoeld in art. 3:1 jo. Art.7:1 Wvggz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klager, voortvloeiend uit zijn toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit zonder de verplichte zorg leidt tot ernstig nadeel. De commissie is met aangeklaagde van oordeel dat erbij sprake is van een manische psychose. Klager is geagiteerd, agressief en snel prikkelbaar. Hij is ontremd in uitspraken, slaat, schreeuwt en scheldt, waarbij er een onveilige situatie ontstaat. Klager is vanwege agressie naar materiaal, het slaan tegen deuren en het trachten om een slaapkamerraam te ontwrichten in de EBK geplaatst.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg middels gedwongen medicatie op grond van artikel 8:9 Wvggz **ongegrond**.

7. Beslissing

De commissie verklaart de klacht over de gedwongen medicatie: **ongegrond**

Deze beslissing is genomen door:

Mw. mr. M.M. Kok, voorzitter,
Dhr. drs. T.M. Lenz, psychiater,
Mw. M.P. Bom - Bos, lid op voordracht van de Centrale Cliëntenraad.

In aanwezigheid van mw. mr. A.L. Duimel, ambtelijk secretaris (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening:

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klager en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvggz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.